

**SLOVENSKA POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJANÁZOV FAKULTY**

1132401

**POSTAVENIE A ČINNOSŤ KONZULÁRNYCH
ÚRADOVCHYBA! NENAŠIEL SA ŽIADEN ZDROJ
ODKAZOV.**

**SLOVENSKA POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

POSTAVENIE A ČINNOSŤ KONZULÁRNYCH ÚRADOV

Bakalárska práca

Študijný program:	Európske rozvojové programy
Študijný odbor:	Verejná správa a regionálny rozvoj (6218700)
Školiace pracovisko:	Katedra práva
Školiteľ:	JUDr. Ivan Podhorec PaedDr.

Nitra 2011

Denisa Halmová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Denisa Halmová vyhlasujem, že záverečnú prácu na tému „Postavenie a činnosť konzulárnych úradov“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade. Ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre, 21.5.2011

Denisa Halmová

Pod'akovanie (nepovinné)

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi JUDr. PaedDr. Ivanovi Podhorcovi a Ing. Olegovi Havasimu za pomoc, odborné vedenie, poskytnutie informácií cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Konzulárna služba sa rozvíja už od stredoveku od existencie antického Grécka, kedy sa spájala predovšetkým s podporou obchodu. V dnešnej dobe je zobrazená ako špecifický rozmer diplomacie krajiny, v prvom rade v oblasti pomáhania, podporovania a asistencii občanom. V praxi je možné vidieť, že dôležitou úlohou v medzinárodných stykoch je komunikácia medzi krajinami prostredníctvom konzulárnych úradov či diplomatických misií. Spoločne ich pomoc vytvára prostredie na medzinárodnej úrovni, ktorá je tvorená určitými povinnosťami a funkciami týchto orgánov. Cieľom práce je rozobrať riešených konzulárnych funkcií z pohľadu vyskytnutia sa občana v núdzi v cudzej krajine, ale aj vysvetlenie výsad a imunit konzulárnych úradov. V období globalizácie, s rastúcim pohybom obyvateľstva i v čase integrácie v prípade vzniku Európskej únie sa zvyšuje význam konzulárnych funkcií i konzulárnej ochrany. Konzulárna služba sa tak stáva prostriedkom budujúcej prestíže a to nielenže ministerstva zahraničných vecí v domácom prostredí, ale aj celej krajiny v zahraničí.

Kľúčové slová: konzulárna služba, konzul, konzulárny úrad, konzulárne funkcie, konzulárne výsady a imunity, konzulárna ochrana v tretích krajinách

Abstract

Consular activities has been developing in medieval times, from the existence of ancient Greece, when they were connected with trade promotion in particular. In our days, consular activities are seen as a specific dimension of diplomacy, associated with meeting the demands of citizens. In practice we can see, that important task in international communication is communication between countries by consular office or diplomatic mission. Their support, which consists in some obligations and functions of these institutions, is creating a background on international scene. Aim of this final theses is not only to analyse of discussed consular functions from the point of view of a citizen in need in foreign country, but also an explanation of privileges and immunities of consular offices. In time of globalisation, increasing of citizen migration and also during integration for example establishment of European union is the importance of consular function and consular protection increasing. Consular servis becomes a tool for prestige generating, not just for foreign ministry, at home, but also for the whole country in abroad.

Key words: consular service, consul, consular office, consular funtions, consular privileges and immunities, konsular protection in third countries

Obsah

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Konzulárna Služba.....	10
1.1.1 História konzulárnej služby.....	10
1.1.2 Konzulárna služba v súčasnosti.....	11
1.1.3 Konzulárne právo	12
1.1.4 Vykonávanie a nadväzovanie konzulárnych stykov	12
1.2 Konzuli a konzulárne úrady.....	13
1.2.1 Konzulárny úradu	13
1.3 Triedy vedúcich konzulárneho úradu	15
1.3.1 Kariérni konzulárni úradníci	15
1.3.2 Honorárni konzulárni úradníci	16
1.4 Pojmy súvisiace s činnosťou konzulárneho úradu.....	17
1.4.1 Konzulský patent	17
1.4.2 Exekvátur	17
1.4.3 Personál konzulárneho úradu.....	18
1.4.4 Konzulárny obvod.....	19
1.4.5 Konzulárny zbor	19
1.5 Konzulárne funkcie.....	20
1.6 Konzulárne výsady a imunity	21
2 Cieľ práce	23
3 Metodika práce	24
4 Výsledky práce	25
4.1 Rozdiel medzi diplomatickou a konzulárnou ochranou.....	25
4.2 Funkcie a činnosti konzulárnych úradov	26

4.2.1	Ďalšie práva a povinnosti konzulárnych úradov.....	29
4.2.2	Vykonávanie konzulárnych funkcií v treťom štáte	29
4.2.3	Vykonávanie konzulárnych funkcií za tretí štát	30
4.3	Výsady a imunity	30
4.3.1	Výsady a imunity konzulárnych úradov	30
4.3.2	Osobné konzulárne výsady a imunity	34
4.4	Účinok Európskej únie na vývoj konzulárnej ochrany občanov a neprítomnosti konzulárnych orgánov	38
4.5	Slovenská konzulárna činnosť v praxi	41
4.5.1	Konzulárna ochrana slovenských občanov po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.....	41
4.5.2	Konzulárny odbor MZV SR	42
4.5.3	Trendy, ovplyvňujúce konzulárne činnosti Slovenskej republiky.....	43
	Záver	45
	Zoznam použitej literatúry	47

Úvod

Usmerňovanie vonkajšieho pôsobenia štátu, jeho formy, metódy a prostriedky určuje vláda a dajú sa zahrnúť pod pojem zahraničná politika. Každý štát uplatňuje voči zahraničiu takú politiku, ktorá mu prináša najväčšie výhody. Jej prvoradým cieľom je bezpečnosť krajiny, vytvorenie priaznivých vonkajších podmienok pre mierové a prosperujúce napredovanie, zapojenie sa do efektívnej medzinárodnej delby práce, koordinácia komplexného postupu so súčasnými či budúcimi účastníkmi integrárnych a spojeneckých združení. Osobitným nástrojom zahraničnej politiky a ťažiskom zahraničnej služby je diplomacia, kde patrí aj konzulárna služba.

Konzulárna prax siaha až do starovekého Blízkeho východu, Grécka, Indie a Číny. Teda nasledujúce prínosy rozvíjania a zapájania konzulárnej služby, kde súčasný konzul mal predchodcov nazvaných prostáti a proxeni, boli rovnako zahrnuté k historicky významným politickým prínosom starovekého Grécka. Poslanie funkcií a náplň vykonávania práv a povinností, rovnako aj oblasť kompetencií konzulov sa v priebehu stáročí následne stvárnioval a vyvíjal až do súčasnej medzinárodnoprávnej podoby. Úspešnosť fungovania konzulárnej služby doteraz je v dôsledku pozorovania vývoja a utužovania dnešných diplomatických vzťahov, čo je kladným základom pre zahraničnú politiku všetkých krajín. Veľmi významným v medzinárodných vzťahoch je predovšetkým prvok dorozumievania sa, ktoré sa realizuje cez určitých zástupcov, kde prislúcha aj konzulárny úrad. Konzulárna práca je pre priemerného občana, ak nie najdôležitejšia, určite najviditeľnejšou úlohou ministerstva zahraničia. Konzulárna činnosť je zakotvená vo Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch z roku 1963, ktorým sa riadi aj Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky. V minulosti sa konzulárna činnosť riadila medzinárodným obyčajovým právom.

V súčasnosti je zaznamenané čím ďalej výraznejší rozmer spojitosti medzi krajinami a mobility ľudí do zahraničia z dôvodu práce, štúdia, turistiky, dovolenky alebo z inakších príčin, čo sa prirodzene vo zvýšenej miere odráža v náraste požiadaviek na ochranu záujmov krajín i ich štátnych príslušníkov. A práve v dôsledku zmien v medzinárodných vzťahoch sa zvyšuje rastúci tlak na konzulárnu službu. Taktiež hrozba terorizmu a vzostupu medzinárodnej trestnej činnosti, explozívny rast medzinárodného cestovného ruchu a moderné demografické trendy spôsobujú nebývalý tlak na konzulárnu prácu. Konzulárny úrad je v spojení s miestnymi úradmi prijímajúceho štátu a vykonáva veľmi rozmanitú agendu. Poskytuje pomoc a podporu

štátnym občanom vysielajúceho štátu, plní funkciu notára, matrikára, môže byť poverený aj administratívnymi úlohami.

Je nutné postarať sa o lepšiu informovanosť občanov práve v oblasti konzulárnej služby či ochrany. V rámci toho som si vybrala aj tému „Postavenie a činnosť konzulárnych úradov“, keďže ľudia v dnešnej dobe cestujú do zahraničia za prácou alebo pre niektorých je zaujímavé spoznávať krásy sveta. Aj aktuálnosť a dôležitosť konzulárnej služby nás priviedlo tiež k písaniu tejto témy.

Pri písaní našej bakalárskej práce sme sa usilovali z rôznych zdrojov verejného medzinárodného práva priblížiť poznatky v oblasti významnej histórie konzulárnej služby a jej vývoja až dodnes, poznatky o konzulárnych úradoch, ich agenda, kompetencie, výsady a imunity, taktiež nadviazanie konzulárnych stykov i definovanie výrazov súvisiacich s konzulárnou službou. Práca obsahuje rozhľad do sveta konzulárnych úradníkov, ich funkcií a úloh i ich výsady a imunity. Zamerali sme sa aj na poskytovanie konzulárnej ochrany, v prípade, kedy nie je v primajúcej krajine zastúpený konzulárny orgán. Cieľom bakalárskej práce je snaha usporiadať do jednotného celku získané skutočnosti, a tým poskytnúť celistvé vysvetlenie k danej tematike. Keďže Slovenská republika je od 1. Mája 2004 členom Európskej únie, čo znamená veľa zmien a nutnosť zosúladenia slovenského právneho poriadku s právom európskym, je zrejmé, že sa táto skutočnosť dotkla aj oblasti konzulárnych stykov. Preto v našej práci našla svoje miesto aj časť venovaná tejto problematike.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Konzulárna Služba

1.1.1 História konzulárnej služby

Lee (2008) uvádza, že prvé počiatky konzulárnych inštitúcií spadajú prakticky už do antického Grécka, kde existovali v podobe tzv. proxenov, ktorých hlavnou úlohou bola v mestských štátoch antického Grécka predovšetkým ochrana a podpora záujmov občanov. Úlohou proxena bolo najmä chrániť členov vysielajúcej krajiny, ale aj napríklad autentifikácia závetu alebo testamentu v prípade smrti, v čom nachádzame istú súvislosť s aktuálnymi službami konzulárnych úradov, ako sú notárske a matričné služby. Proxen neplnil v prvom rade diplomatické ciele ale konzulárne úlohy. Ich náplňou bola teda pomoc resp. ochrana jednotlivým (konkrétnym) fyzickým osobám a nie celému štátu respektíve najvyšším predstaviteľom štátu. Na post proxena bol vymenovaný vždy niektorý význačný, dôležitý či vplyvný jedinec, ktorého menovali z rodov príslušníkov prijímajúcej krajiny. Táto funkcia sa približuje k funkcii dnešného honorárneho konzula. (Žourek, 1991)

Tak ako diplomati, rovnako aj konzuli sú najstaršími predstaviteľmi organizácií medzinárodného práva. Historicky konzulárne styky existovali v období stredoveku, keď sa po skončení križiackych výprav medzi štátmi na západe Európy a orientálnymi štátmi začína rozmach obchodných vzťahov. Obchodníci z Talianska, Španielska a Francúzska vplyvom vývoja obchodných stykov sa začali sústreďovať v krajinách v okolí Stredného mora a Blízkeho východu, kde vytvárali obchodné kolónie. V týchto pásmach podliehali obchodníci právnemu poriadku domovskej krajiny a hlasovali konzulov zo svojich rodov, ktorým bolo pridelené obstarávanie výkonu trestnej a civilnej jurisdikcie pre príslušníkov obchodnej kolónie a riešenie vtedajších nezhôd. V dôsledku toho konzuli nemali status oficiálneho zástupcu štátu, ale len patrili medzi orgány kupeckej samosprávy. (Klučka, 2008,357)

Zmena nastala v 16. – 17. stor., kedy sa pretvorili právomoci v oblasti vytvárania konzulárnych stykov práve na štát. Zo zástupcov obchodných spoločností sa konzuli zmenili na štátnych úradníkov. Z praktického hľadiska týmto dosiahli lepšie a účinnejšie splniť ich úlohy, ktoré sú najmä chrániť a podporovať medzinárodný obchod. (Pajtínka, 2010,106)

Vykonávanie trestnej a občianskoprávnej jurisdikcie pre príslušníkov v oblasti cudzej krajiny v kompetencii konzulov v 17. stor. sa stáva nespojitelnou myšlienkou „štátnej teritoriálnej suverenity“, ktorá sa v tomto storočí začínala viac presadzovať. V 19. stor. tiež nastali určité zmeny ale v obsahu konzulárnych funkcií, kedy sa začali presadzovať úlohy asistencie a podporovania občanov v zahraničných štátoch a sú presadzované v konzulárnej službe dodnes. (Pajtínka,2010,107)

Práve v tomto 19. stor. sa zaznamenali najväčší rozvoj konzulárne funkcií u honorárneho konzula či konzulárnych stykov, ktoré pretrvali až dodnes a stali sa aj súčasťou kodifikácie Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch z roku 1963. (Klučka,2008)

1.1.2 Konzulárna služba v súčasnosti

Konzulárna služba je dnes neodmysliteľnou súčasťou zahraničnej služby. Ak sa štáty dohodnú na nadviazaní diplomatických stykov, rozumie sa, že sú v tom obsiahnuté aj konzulárne styky. Výnimku tvoria iba niektoré krajiny, najmä v Latinskej Amerike, ktoré na to vyžadujú ešte samostatné dohody.

Konzulárnu službu môžeme definovať ako komplex konzulárnych orgánov z jednej krajiny účinkujúcich v dôležitých obchodných centrách či prístavoch v zahraničí resp. na konzulátoch alebo doma na Ministerstve zahraničných vecí. Konzulárna služba je teda charakterizovaná podľa definície konzulárneho úradníka – súhrnom jednotlivcov, ktorí sú poverení splňať všetky konzulárne funkcie či konzulárne aktivity, danej krajiny. (Berridge,2001)

Termín konzulárne aktivity alebo činnosti predstavuje súhrn aktivít v oblasti kompletnej diplomacie štátu v aktuálnej praxi , či odbornej literatúre a jeho podstatná časť je zameraná predovšetkým na individuálne žiadosti a nevyhnutnosti občanov ktorí sú členmi hlavne vysielajúcej krajiny, ale aj hostiteľského štátu. S diplomatickou službou je konzulárna služba vo všetkých krajinách spojená do jednej spoločnej organizácie, čiže nefunguje ako forma jednej samotnej organizácie ale je nedeliteľnou zložkou zahraničnej služby a v tejto oblasti tvorí celok organizačný a špecifickej funkčnosti. (Hamilton, 2009)

1.1.3 Konzulárne právo

Mráz (2005) definuje konzulárne právo ako súbor „*právnych noriem*“, riadiacich príslušníkov personálu konzulárnych úradov a aktivity konzulárnych úradov a zaoberajúcich sa vymedzeniami ich práva a povinnosti, funkcie a postavenia.

Konzulárne právo sa opiera o tri druhy právnych noriem:

- vnútroštátne normy
- normy dohovorov, zmlúv uzavretých medzi dvoma alebo viacerými stranami
- normy medzinárodného práva obyčajového

Vnútroštátne právne normy sa zapodievať otázkami týkajúcim sa organizovania konzulárnej služby, spôsobom menovania konzulov určitej krajiny, ich typom a triedou, požiadavkami, ktoré musia uchádzači na konzulárnu službu spĺňať, rozsahom právomocí konzula a procedurálnymi predpismi.

Predpisy medzinárodného zmluvného práva vymedzujú okruh právomocí a okruh výsad konzulov krajiny, ktoré sa stali zmluvnými stranami. Predpisy zmluvy sú premenlivé a ich náplň opiera sa v prvom rade od požiadaviek zúčastnených krajín.

Predpisy medzinárodného práva obyčajového obsahujú právo ustanovovania a prijímania konzulov, princípy určujúce úhrnnú oblasť vecnej i teritoriálnej právomoci, pozícia konzula v krajine jeho pobytu.

Práve komplex týchto troch typov právnych predpisov súhrnne tvorí konzulárnu službu ako právnu inštitúciu.

1.1.4 Vykonávanie a nadväzovanie konzulárnych stykov

Pod pojmom *konzulárne styky* rozumieme vzťah dvoch krajín medzi ktorými vzniká orgán jedného štátu plniaci konzulárne funkcie na území iného štátu. Zvyčajne sú tieto vzťahy medzi jednotlivými krajinami obojstranné, ale v mnohých prípadoch je to tiež s dovoľením obidvoch krajín, len tieto styky vykonáva na území druhej krajiny iba jedna krajina, lebo tá druhá krajina nedala za úlohu vlastnému úradu v tretej krajine vykonávanie konzulárnych funkcií alebo nevytvorila na území prvej krajiny oprávnený zastupovací úrad. (Šroňek,2009)

K uzavretiu alebo *nadväzovaniu konzulárnych stykov* medzi dvoma krajinami je potrebná vzájomná dohoda. Táto dohoda môže byť vytvorená buď mlčky alebo môže plynúť z istých činností alebo faktov a nemusí byť podpísaná ako zmluvný dokument. Pri oprávnení na diplomatické styky sa stáva oprávnenie na konzulárne styky s ďalšími

krajinami jedným z hlavných práv štátu, čo súvisí s právom pre vysielanie a aj pre prijímanie najvyšších zamestnancov v konzulárnych úradoch. Samotné nadväzovanie diplomatických stykov vyjadruje „*uznanie de jure*“ a naopak nadväzovanie konzulárnych stykov predstavuje „*uznanie de facto*“ . (**Mráz**, 2009)

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch ustanovuje že, ak súhlasíme s nadväzovaním diplomatických stykov, tak obsahom súhlasu je aj súhlas na nadväzovanie konzulárnych stykov. Avšak v opačnom prípade ukončenie alebo prerušenie diplomatických stykov neobsahuje samočinné prerušenie konzulárnych stykov.

1.2 Konzuli a konzulárne úrady

V súčasnosti pojem konzul patrí v oblasti medzištátnej diplomatickej súčinnosti k úplne vyhovujúcej autorite v okruhu medzištátnych vzťahov a k plneniu zahraničnopolitických funkcií krajiny. Jednotlivci , ktorí sú nositeľmi titulu konzul, sú formálni reprezentanti vlády jednej krajiny na území inej krajiny. Konzulov pokladáme za stálych nediplomatických zástupcov štátu v zahraničí. Zámerom ich práce je pomáhať a chrániť obyvateľom ich vysielajúcej krajiny, ale aj zachovávať obchodovanie a kladnú spoluprácu medzi obyvateľmi vysielajúcej krajiny a hostujúcej krajiny. V jednom štáte smie účinkovať viacero konzulov, ale iba po jednom vo viacerých veľkých mestách. (**Berridge**, 2001)

1.2.1 Konzulárny úradu

Úrad konzula je vo všeobecnosti známy pod označením konzulárny úrad, respektíve konzulát a spravidla je súčasťou samotného zastupiteľského úradu a vykonáva svoje funkcie a aktivity na úrovni oddelenia zastupiteľského úradu. **Klučka** (2008) uvádza, že konzulárny úrad je nepolitický orgán, je inštitúcia krajiny vybudovaná na území inej krajiny „*na ochranu záujmov vysielajúceho štátu a jeho občanov, ako i právnických osôb a na naplnenie určitých správnych, hospodárskych a občiansko-právnych záležitostí.*“ Tieto konzulárne zastúpenie v zahraničí z hľadiska formality možno rozčleniť na:

- Generálne konzuláty
- Konzuláty

-
- Vice-konzuláty
 - Konzulárne zastupiteľstvá

Úrad konzula je obvykle situovaný na území pôsobnosti diplomatickej misie a z hľadiska organizačného je nižšie postavený oficiálnemu predstaviteľovi krajiny a to veľvyslancovi, ktorí je vedúci zastupovacieho úradu štátu na území iného štátu.

Ak na území hostiteľskej krajiny nie je konzulát, tak jeho funkcie vykonáva konzulárne oddelenie diplomatickej misie. Podľa **Bystrického** (2006) diplomatická misia je zborový, stály a diplomatický orgán štátu pre medzinárodné styky pôsobiaci v zahraničí, ktorý :

- zabezpečuje styky s orgánmi a predstaviteľmi iných štátov, ako aj medzinárodnými organizáciami a ich orgánmi so sídlom v zahraničí
- zabezpečuje konzulárnu činnosť
- navrhuje, pripravuje a zabezpečuje vzájomné návštevy predstaviteľov štátov a podieľa sa na rokovaníach
- obstaráva, spracováva, hodnotí a zasiela ministerstvu informácie týkajúce sa vnútornej a zahraničnej politiky iného štátu
- sleduje plnenie medzinárodných zmlúv, udržiava styky s krajinami a podporuje rozvoj aktivít zameraných na prezentáciu kultúrnych hodnôt štátu.

Konzulárny úrad môže byť tiež poverený výkonom diplomatických funkcií, pokiaľ v hostiteľskej krajine nie je zriadená stála diplomatická misia a vysielajúci štát nie je zastúpený ani diplomatickou misiou tretieho štátu. Tým sa ale nemení jeho konzulárne postavenie a nemôže si nárokovať na výsady a imunity v rozsahu poskytovanom diplomatickým misiám. (**Potočný**, 2006)

Generálny konzulát je najvyššie postaveným konzulárnym úradom, kde je vedúcim generálny konzul. Jeho pôsobisko je obvykle na najvhodnejších mestách, kde ma presne vyhradenú oblasť, no nie je vybudovaný v hlavnom meste cudzieho štátu. Ak by bolo v jednom štáte vybudovaných viacero konzulárných úradov z hľadiska odborného by boli podriadený generálnemu konzulátu. Výkon kultúrnych a propagačných, či obchodných funkcií sú pridelené aj právomociam generálneho konzulátu a v oblasti presadzovania stmelenej zahraničnej politiky je nižšie postavený veľvyslancovi. Generálne konzulárne úrady sa v súčasnej dobe najfrekventovanejšie vyskytujú v politicky či ekonomicky najvýznamnejších štátoch sveta. (**Lee**, 2008)

Špecifickým postupom je zriadenie dočasného konzulárneho jednatel'stva, ktoré využíva napr. Česká republika na území Chorvátska počas letnej turistickej sezóny. (Ministerstvo zahraničných vecí ČR, 2011)

Viedenský dohovor o konzulárnych stykov ustanovuje, že konzulárne funkcie vykonáva konzulárny úrad , pre ktorý na postoch vedúcich pracujú:

- kariérni konzulárni úradníci
- honorárni konzulárni úradníci.

Preto zriadiť konzulárny úrad na území hostiteľskej krajiny len vtedy, ak táto krajina bude súhlasiť. Taktiež pre sídlo , kvalifikáciu konzulárneho úradu, konzulárny obvod a neskoršie zmeny je potrebná určitá dohoda medzi hostiteľským a vysielajúcim štátom. Rovnako je nutný súhlas hostiteľskej krajiny aj v oblasti, keď generálny konzulát alebo konzulát si praje vybudovať vicekonzulát alebo konzulárne zastupiteľstvo v druhom meste ako sa sám nachádza.

1.3 Triedy vedúcich konzulárneho úradu

1.3.1 Kariérni konzulárni úradníci

Kariérny konzulárni úradníci sú štátnymi úradníkmi pracujúci na ministerstve zahraničných vecí, ktorých nazývajú aj ako „konzulárni úradníci z povolania“. Títo úradníci sú zvyčajne občanmi vysielajúcej krajiny a pre uskutočňovanie konzulárnych činností by mali byť kvalifikovaní z hľadiska odborných či jazykových vedomostí, vysokoškolského vzdelania vyhovujúce pre prácu konzulárnej služby či znalosť právnych predpisov Slovenskej republiky. „Konzulárny úradníci z povolania alebo profesionálni úradníci obvykle tvoria základnú kostru konzulárnej služby každej krajiny“.(Bystrický, 2006)

Kariérnym konzulárnym úradníkom sú pridelované nasledovné možné konzulárne hodnosti :

- generálny konzul
- konzul
- vice-konzul

-
- konzulárny agent

Pomenovanie pre osobu, ktorá stojí na čele konzulárneho úradu, je príslušné konzulárnemu zastúpeniu, na čele ktorého stojí. Napríklad konzul je vedúcim konzulátu a generálny konzul je vedúcim generálneho konzulátu.

Podľa Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch vysielajúce krajiny menujú vedúcich konzulárnych úradov, ktorí sú prijímaní prijímajúcou krajinou. Prijímajúca krajina nie je zaviazaná, aby prijala akéhokoľvek vedúceho konzulárneho úradu menovaného vysielajúcou krajinou. Z formálneho hľadiska vymenovanie vysielajúcej krajiny je spravované zákonmi, zvyklosťami a právnymi predpismi vysielajúcej krajiny a prijímanie vedúceho konzulárneho úradu usmerňujú právne predpisy a zvyklosti hostiteľskej krajiny.

1.3.2 Honorárni konzulárni úradníci

Naopak honorárni konzuli majú občianstvo hostiteľskej krajiny a nepracujú na ministerstve zahraničných vecí ako profesionálni konzuli. Zvyčajne konzulárne aktivity financujú zo svojich výdavkov, zväčša „za spoločenskú prestíž“ spojenou zvyčajne s úlohou honorárneho konzulárneho úradníka a za možnosť nadväzovania obchodných stykov, ktorú využíva v praxi. Za týmto cieľom sa dnes honorárnymi konzulárnymi úradníkmi stávajú výnimoční biznismeni a riaditelia, ktorých úlohou je predovšetkým disponovanie finančných nástrojov konzulárnych funkcií. Keď porovnáваме kariérnych konzulárnych pracovníkov s honorárnymi konzulárnymi úradníkmi, tak vidíme, že honorárni konzuli uskutočňujú konzulárne úlohy iba v obmedzenom rozsahu. Príčinou tohto rozsahu je ohraničenie činnosti konzulárnych úloh z časového hľadiska, ale jednako aj z hľadiska neuspokojivej spôsobilosti z tohto odboru potrebnej pre splnenie konzulárnych funkcií, pretože títo konzuli majú obvykle inakšiu hlavnú prácu. Takže pri honorárnom konzulovi sa nepožaduje vzdelanie a ani jazykové vedomosti hostiteľskej či vysielajúcej krajiny. (Pajtinka, 2010)

Pri splňaní konzulárnych funkcií jednotlivých honorárnych konzulárnych úradníkov sa nachádzajú odlišnosti. Ktorýsi splňajú len „čestnú funkciu, čo je funkciou len ukazovania vlajky vysielajúcej krajiny, pokým tí ďalší plnia obvyklé konzulárne funkcie ale v ohraničenom rozsahu „vrátane vydania víz“, za ktoré zvyčajne dostanú aj peniaze. (Rana, 2007)

Honorárne úrady sa budujú v štátoch, v ktorých sa nenachádza diplomatické zastúpenie, ale aj na miestach, na ktorých nie je zriadený stály konzulárny úrad. Až po dohovore s hostiteľskou krajinou sú zriadené konzulárne úrady honorárnych konzulov. Hostiteľská krajina má právo k rozhodnutiu prijatia honorárneho úradníka, ktorý je menovaný vysielajúcou krajinou. (**Bystrický**, 2006)

1.4 Pojmy súvisiace s činnosťou konzulárneho úradu

1.4.1 Konzulský patent

Vymenovanie hlavy konzulárneho úradu sa spravidla vyjadruje ako listina, ktorú vydáva domáca oprávnená inštitúcia vysielajúcej krajiny nazývaná ako konzulský patent. Tento dokument je zhotovený individuálne pre každé vymenovanie vedúceho úradu pozostávajúce z údajov- meno, trieda a kategória, sídlo konzulárneho úradu a konzulárny obvod. Ak ide o slovenský konzulárny úrad, tak sa používa práve písomná forma konzulského patentu. Patent je nevyhnutné doručiť diplomatickým spôsobom vláde hostiteľskej krajiny alebo odlišnou vyhovujúcou cestou. Diplomatická misia vybaví dodanie patentu a kde nie je diplomatická misia vybaví doručenie patentu zamestnanec konzulárneho úradu krajiny na ministerstvo zahraničných vecí. Tento dokument podpisuje buď minister zahraničných vecí alebo hlava krajiny. Je napísaný zvyčajne v domácom jazyku a zhotovuje sa pre ministerstvo hostiteľskej krajiny vo svetovom jazyku (**Ministerstvo zahraničných vecí SR**, 1996)

1.4.2 Exekvátur

Úkon, ktorý vykonáva hostiteľská krajina pri prijímaní hlavy konzulárneho úradu s finálnou platnosťou vysielajúcej krajiny a poskytuje mu nárok na vykonávanie konzulárnych funkcií, sa nazýva exekvátur. Taktiež exekvátur je dokument, kde je potvrdené hostiteľskou krajinou, že je vedúci konzulárneho úradu vysielajúcej krajiny prijatý. (**Mráz**, 2009)

Na území Slovenskej republiky prijatie vedúceho konzulárneho úradu patrí do pôsobnosti vlády. Vláda SR rovnako ako pri záležitosti vysielania konzulov posunula túto kompetenciu práve na ministerstvo zahraničných vecí, čo taktiež podpisuje exekvátur. Exekvátur sa vystavuje v podobe neobyčajnej listiny. Pomocou

diplomatickej misie vysielajúcej krajiny je originálna verzia exekvátur dopravená vedúcemu úradu a ak v krajine, kde misia nie je originálny exekvátur doručený rovno na konzulárny úrad. (Klučka, 2008)

Ak niektorá krajina zamietne vydať exekvátur, tak nemusí informovať o dôvodoch svojho zamietnutia vysielajúcej krajiny. Udelenie exekvátur môže hostiteľská krajina zamietnuť, ale vysielajúca krajina toto zamietnutie nemôže chápať ako nevrlý úkon voči nej. Keby avšak hostiteľskej krajina odmietla spravila viackrát bez zdôvodnenie, bolo by to narušením jeho činností. (Mráz, 2009)

Keď prijímajúca krajina prevezme exekvátur, až potom sa môžu vedúci konzulárneho úradu môže ujať všetkých svojich úloh a funkcií. Vedúcemu úradu bol udelený exekvátur, ktorý zakrýva všetkých príslušníkov, ktorých konzulárny úrad vedie a má na zodpovednosti. (Ministerstvo zahraničných vecí SR, 1996)

1.4.3 Personál konzulárneho úradu

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch ustanovuje, že konzulárny personál možno rozdeliť na:

1. konzulárnych úradníkov
2. konzulárnych zamestnancov
3. služobný personál

Prvou kategóriou personálu konzulárneho úradu sú *konzulárni úradníci*, kde zaraďujeme konzulárne atašé, konzulárnych tajomníkov, prokonzulov a iné. Pri ich vymenovaní nie je potrebný exekvátur, čo plynie vysielajúcej krajiny z Viedenskej dohody o konzulárnych stykoch a o zriadení konzulárneho úradu. Títo úradníci by mali mať občianstvo vysielajúcej krajiny. Vedúci konzulárnych úradov môžu slobodne prideliť hodnosť konzulárnemu úradníkovi. Od ostatných kategórií konzulárnych úradníkov, ktorí spĺňajú konzulárne funkcie sa rozlišujú práve konzulárnymi výsadami a imunitami. (Potočný, 2006)

Nasledujúcu kategóriu reprezentujú *konzulárni zamestnanci*, kde patria sekretárky, tlmočníci, prekladatelia, účtovníci, informátori, vrátnici a iné, ktorí účinkujú v technických a administratívnych prácach úradu. Túto kategóriu neupresňuje Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch, avšak v praxi je tu zahrnutý každý pracovník, ktorí nepatrí do kategórie konzulárni úradníci. (Potočný, 2006)

Poslednou kategóriou je *služobný personál*, kde patria všetci zamestnanci konzulárneho úradu nepatriaci do dvoch predošlých kategórií a venujú sa domácim aktivitám úradu. Sem zaraďujeme zamestnancov ako domovník, upratovačka, záhradník, kuchár a iné. (**Klučka**,2008)

Jednotlivec, ktorý je príslušníkom konzulárneho personálu, avšak nepracuje len v súkromných službách príslušníka úradu, musí byť občanom vysielajúcej krajiny.

Je povolené, že hostiteľská krajina si môže požiadať o počet alebo rozsah konzulárneho personálu, ktorý sama pokladá za zodpovedajúci a bežný s ohľadom na požiadavky konzulárneho úradu a na situáciu ako i požiadavky konzulárneho obvodu. (**Ministerstvo zahraničných vecí SR**, 1996)

1.4.4 Konzulárny obvod

Oblasť používaná pre vykonávanie konzulárnych funkcií a teritórium stanovené pre konzulárny úrad sa nazýva konzulárny obvod. Je územie určené konzulárnemu úradu na výkon konzulárnych funkcií. Kým konzulárny úrad územne pôsobí v presne vymedzenom teritóriu, čiže v konzulárnom obvode v hostiteľskom štáte podľa zmluvy v oblasti administratívno-správnej hostiteľskej krajiny, tak diplomatická misia je v územnej pôsobnosti odlišná vo vysielajúcom štáte, pretože je celoštátna. Konzulárny obvod môže zahŕňať aj celé územie hostiteľského štátu napríklad keď konzulát či generálny konzulát musia spĺňať v hostiteľskom štáte parciálne funkcie diplomatickej misie, bez prítomnosti vo vysielajúcom štáte diplomatických stykov teda neúčasti diplomatickej misie. (**Berridge**, 2001)

1.4.5 Konzulárny zbor

Konzulárny zbor pozostáva z vedúcich a zvyšných konzulárnych úradníkov z konzulárneho úradu, ktorí pracujú v určitom konzulárnom obvode. Hlavou konzulárneho zboru je vždy najstarší a najvyššie postavený úradník, ktorý sa nazýva *doyen*. Rovnako ako diplomatický zbor, uskutočňuje len funkcie protokolárne a ceremoniálne.(**Potočný**, 2006)

Konzulárna listina , ktorú opätovne publikuje v hostiteľskom štáte ministerstvo zahraničných vecí prípadne konzulárny odbor. Poradie vedúcich úradov závisí podľa termínu , kedy bol udelený exekvátur v hociktorej triede. Ak je prijatie vedúceho konzulárneho úradu vopred stanovený, tak poradie vedúceho bude stanovené v súlade

s termínom prijatia predbežne a tento sled sa dodrží, keď sa poskytne exekvátur. Pokiaľ by dvaja alebo niekoľkí vedúci konzulárnych úradov boli predbežne prijatí v rovnakom termíne, ich poradie sa pridelí v súlade s ich patentovými či obchodnými dokumentami uvedenými v Dohovore. Prechodní vedúci pôsobiacich na konzulárnych úradoch sú v hierarchii pôsobnosti až za vedúcimi konzulárnych úradov. Poradie prechodných vedúcich úradu jednotlivovo medzi sebou je v súlade s termínom, kedy prevzali funkcie dočasného vedúceho úradu. V súlade s písomným oznamom v termíne ich príchodom domácej inštitúcie patrí poradie ďalším úradníkom konzulárneho úradu. (Bystrický, 2006)

1.5 Konzulárne funkcie

Definovanie konzulárnych funkcií detailne možno nájsť vo Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch, ktorý je jeden z mála oficiálnych zdrojov získania informácií o funkciách konzula. V tomto Dohovore o konzulárnych stykoch nie sú stanovené všetky funkcie konzulov, čiže nie sú limitované Viedenským dohovorom o konzulárnych stykoch, čo je potvrdené dnešnou praxou. Čo znamená, že konzuli sa odlišujú v hodnosti a majú charakteristické zákonité oprávnenie na ktorési aktivity. Príkladom sú konzuli, ktorí majú kompetencie pre notárske funkcie alebo oprávnenie obmedzené pre vydávanie víz alebo matrikárske funkcie a tak vykonávajú konzulárnu ochranu pre svojich občanov.

V spomínanom Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch je najdôležitejšou podstatou stanovenie konzulárnych funkcií. Výraz „konzulárna funkcia“ plní dve rozličné no blízke úlohy a je potrebné ich od seba rozoznať. Prvá úloha pozostáva z opisu druhov činností, ktoré ustanovuje tento Dohovor konzulárnym zamestnancov, aby ich vykonávali. A tou druhou úlohou, tiež z Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch je poskytnúť pomoc v oblasti rozpoznania činností vykonávaných konzulárnymi zamestnancami beztrešne, hoci ho Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch neustanovuje k vykonávaniu týchto činností. Čiže predstavujú činnosti, ktoré sú povolené konzulárnym zamestnancom vykonávať a vzťahujúcich sa na ne imunity. V skratke, Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch „poskytuje konzulárnemu pracovníkovi imunitu pred občianskym právom a trestným stíhaním, ktoré by mohlo vyplývať z jeho krokov, ktoré podnikol pri výkone jeho konzulárnych funkcií“.

Ustanovená konzulárna funkcia musí byť v súlade so zákonmi hostiteľskej krajiny alebo s iným platným právom :

- v súlade s medzinárodným právom
- konzulárne aktivity vykonávané zákonnými prostriedkami
- v súlade s o zákonmi a predpismi hostiteľskej krajiny
- konzulárne funkcie sú podmienené nebyť v rozpore so zákonmi a predpismi hostiteľskej krajiny
- vykonávanie konzulárnych funkcií je podmienený dodržaním praxe a procesných predpisov, ktoré sú platné pre hostiteľskú krajinu
- operácie musia byť v súlade s platnými medzinárodnými dohodami a keď tieto dohody nie sú, tak musia byť v súlade so zákonmi a predpismi hostiteľskej krajiny inakším uskutočniteľným spôsobom.
- operácie štatútu konzulárnej funkcie sú ošetrené zákonmi a predpismi vysielajúceho štátu alebo nie sú zakázané zákonmi a predpismi vysielajúceho štátu. (**Carlsmith Bal LLP**, 2002)

Ukončenie konzulárnych funkcií podľa Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch nastáva v dôsledku smrti konzulárneho úradníka či zaniknutí vysielajúcej krajiny alebo hostiteľskej krajiny, demisiou konzulárneho pracovníka na funkciu, ak vysielajúca krajina odvolá či vyhodí konzulárneho úradníka alebo odstránení konzulát, zosadením exekvátur vedúcemu pracujúcemu na konzulárnom úrade, ak konzulárny pracovník zneužil vlastné funkcie a úlohy, ak sa zrušia diplomatické vzťahy medzi hostiteľskou a vysielajúcou krajinou, tak vedúcemu konzulárneho úradu sa odoberá exekvátur a má prikázané odísť, začatím vojnovým konfliktom medzi hostiteľskou a vysielajúcou krajinou

1.6 Konzulárne výsady a imunity

Konzulárne výhody a imunity sú používané konzulárnymi zamestnancami pri činnosti vlastnej služby v zmysle Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch. Tieto výsady a imunity sa odlišujú od diplomatických v svojom pôsobení a v rozsahu, no taktiež ďalšou diferenciou je odlišnosť v obsahu úloh diplomatickej misie a konzulátov, čiže konzulárnych úradov. (**Garcia**, 2005)

Pre zjednodušenie úloh konzulárnym zamestnancov, pre náležité chránenie a pomáhanie štátnym príslušníkom vysielajúceho štátu slúžia práve tieto konzulárne výsady a imunity. Výhody konzulárnych imunit a výsad neplatia pre občanov hostiteľského štátu, ale predovšetkým zľahčujú dorozumievanie medzi domácimi úradmi v čase vykonávania konzulárnych funkcií. Čo je ich obsahom a aký majú rozsah je ustanovené hlavne vo Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch a ostatné dokumenty obsahujú rozšírenie kompetencií konzulárnych úradníkov v hostiteľskej krajine nad rozsah Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch.

Okrem konzulárnych pracovníkov Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch priznáva isté výsady a imunity ich rodinným príslušníkom, ktorí s nimi žijú v spoločnej domácnosti, administratívnym a technickým členom personálu, rodinným príslušníkom tohto personálu, servisnému personálu a honorárnym konzulom. (Garcia, 2005)

- *Imunity sa delia do štyroch kategórií:*
 - osobná nedotknuteľnosť (osoby nemôžu byť prehl'adané)
 - kriminálna imunita (osoby nemôžu byť zadržané alebo zatknuté alebo stíhané pre porušovanie trestného práva prijímajúcej krajiny)
 - civilná imunita (osoby nemôžu byť žalované)
 - imunita, ktorá zabezpečuje, že osoby nemusia svedčiť v prípade trestno-právneho alebo občiansko-právneho procesu

- *Ďalšími výsadami a imunitami sú:*
 - používanie štátneho znaku a štátnej zástavy
 - výsady spojené so získavaním a umiestňovaním konzulárneho úradu
 - nedotknuteľnosť konzulárnych miestností
 - oslobodenie od daní konzulárnych miestností
 - nedotknuteľnosť konzulárnych archívov a dokumentov
 - sloboda pohybu a spojenia
 - spojenie a styk so štátnymi príslušníkmi vysielajúceho štátu
 - informovanie v prípadoch smrti, poručníctva alebo opatrovníctva, stroskotania a leteckých nehôd
 - spojenie s orgánmi vysielajúceho štátu
 - konzulárne poplatky a dávky.

2 Cieľ práce

Povinnosti i postavenie konzulárnych úradov sú veľmi významnou zložkou pri spolupráci medzi krajinami z celého sveta a predovšetkým pre osoby, ktoré sa nachádzajú mimo svojej domovskej krajiny, kedy konzulárne úrady sú ich spojenie s domovom a zdrojom pomoci. Pokým vývoj konzulárnych orgánov sa dostal do takého vzhľadu ako dnes, musel prejsť rozsiahlou i ťažkou históriou, kedy ho ovplyvňovali rôznorodé činitele charakteru obchodného, ekonomického, globalizačného, medzinárodnopolitického i viaceru ďalších. Do právnej oblasti práve konzulárnej služby vkročila veľmi význačne Európska únia, čím sa aj ustanovila zásada spoločnej konzulárnej ochrany štátnych príslušníkov Európskej únie, čo je v práci poukázané aj na slovenskú konzulárnu ochranu občanov po vstupe do EÚ.

Cieľom práce je podať aktuálny pohľad na výzvy, ktorým dnes musia konzulárne úrady čeliť, aj v prípade keď štát je či nie je členským štátom Európskej únie a či má konzulárneho zástupcu v danej krajine. Štát, v ktorom sú umiestnené konzulárne úrady priznáva týmto orgánom i ich pracovníkom určité výsady a imunity na základe medzinárodnej zdvorilosti, reciprocity a medzinárodných dohôd. Touto tematikou sa tiež zaoberala naša bakalárska práca.

Poslaním tejto práce je ukázať celistvý a úplný konšpekt z teórie poznatkov konzulárnej práce, podrobnejšie rozobrať povinnosti a funkcie konzulárnych úradov a konzulárnych úradníkov i nadväzovanie konzulárnych stykov v súčasnej dobe a zároveň zvýrazniť dôležitosť a nátlak na konzulárnu službu v budúcnosti v dôsledku globalizácie a integrácie.

3 Metodika práce

Pri vypracovávaní tejto práce som sa snažila postupovať tak, aby som mohla priniesť objektívne a komplexné informácie o problematike postavení a činností konzulárneho úradu s dôrazom na aktuálny stav konzulárnej práce, podrobnejšie rozobratie jednotlivých konzulárnych činností a výsad a imunit konzulov či ich porovnanie s činnosťou diplomatov.

V prvom rade metodika práce spočívala v zbere informácií z:

- odbornej slovenskej i zahraničnej literatúry o danej problematike,
- aj zo samotných textov právnych predpisov, predovšetkým z Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch z roku 1996
- časopisov a publikácií s danou problematikou
- internetové zdroje.

Taktiež pri písaní našej práce som využila aj konzultácie s konzulárnym pracovníkom na Ministerstve zahraničných vecí SR.

Samozrejme, v procese sumarizácie zozbieraných faktov som využívala metódu analýzy aj metódu syntézy. Takže následne som získané informácie študovala, analyzovala, roztriedila, doplnila o vlastné praktické poznatky a spracovala do výslednej hypotézy. Pri spracovávaní tejto témy som postupovala logicky, aby som všetkých v úvode oboznámila s odbornými termínmi konzulárnej činnosti. Snažila som sa vyselektovať tie najužitočnejšie a najdôležitejšie informácie. Komparáciu som využila pri zhodnutení zozbieraných údajov a vlastnej práci a pre dosiahnutie cieľa bakalárskej práce som použila metódu dedukcie a indukcie.

4 Výsledky práce

Táto téma postavenie a činnosť konzulárnych úradov je veľmi obširná a zároveň veľmi náročná. Práve preto vo vlastnej práci je veľmi významné spomenúť a rozobrať to najdôležitejšie pre pochopenie funkcií a činnosti konzulárnych úradov, taktiež aktuálny stav konzulárnej práce, rozdiely medzi konzulárnou a diplomatickou ochranou, podrobnejšie rozobratie výsad a imunit konzulov, porovnanie činnosti, resp. podmienky činnosti konzulov a diplomatov a uviesť trendy vývoja konzulárnej činnosti v podmienkach členstva SR v EÚ.

4.1 Rozdiel medzi diplomatickou a konzulárnou ochranou

Bez vysvetlenia kľúčových pojmov ako sú konzulárna ochrana a diplomatická ochrana je nemožné zobrazit', čo znamenajú konzulárne funkcie. Ochrana diplomatická či konzulárna sa používajú ako protokolárne predpisy chovania sa, ktoré sú spojené so zaobčaním sa obvyklými i mimoriadnymi prípadmi prepojené s občanom jednej krajiny nachádzajúceho sa na území druhej krajiny.

Diplomatickú ochranu možno charakterizovať tak, že ochranu jedincovi možno poskytnúť takou formou, kedy domáca krajina prevezme a účinne vynucuje nárok vzniknutý v druhej krajine občanovi práve z tejto domovskej krajiny. Tento nárok začína presadzovať miesto občana na medzištátnej scéne, ktorý sa vytvoril tak, že zahraničná krajina v spojitosti občanovi krajiny zaručujúca diplomatickú ochranu určitým predpisom medzinárodného práva. Takýto konflikt medzi krajinou a občanom sa neskôr pretvorí na konflikt dvoch krajín a taktiež tieto konflikty môžu zreteľne zapôsobit' na hodnotu vzťahov diplomacie medzi dvoma krajinami.

Aj keď hlavným zámerom diplomatickej ochrany je zabezpečenie záujmov jedincov, tak sa spôsoby, ktoré využíva konzulárna ochrana líšia od spôsobov využívaných diplomatickou ochranou. V súčasnej dobe sú spôsoby využívané v konzulárnej ochrane v Slovenskej republike tým, že Slovenská republika je členom Európskej únie.

Konzulárna ochrana sa predovšetkým zakladá vo všeobecnosti na ochrane záujmov jedinca domácej krajiny, ktorý sa práve nachádza v zahraničí a zakladá sa aj na záujmov krajiny, ktorej občan je členom tejto krajiny. Primárna oblasť konzulárnej ochrany sa zaoberá ochranou záujmov jednotlivcov, čo išli do zahraničia študovať,

pracovať, podnikat' alebo na dovolenku rekreovať a iné. Pre poskytnutie konzulárnej ochrany sa nachádzajú v zahraničí špeciálne inštitúcie zamerané na medzinárodné styky a práve zato sa rozpráva o zahraničných inštitúciách v rámci medzinárodných vzťahov, ktoré sú rozdielne od inštitúcií vo vnútri krajiny. Pre konzulárnu ochranu sú zamerané len konzulárne úrady, diplomatické misie a honorárni konzuli.

4.2 Funkcie a činnosti konzulárnych úradov

Funkcie konzulárnych pracovníkov sa podstatne líšia od charakteru funkcií diplomatov, ktorí reprezentujú vysielajúcu krajinu ako suverénny celok. Na rozdiel od diplomatických funkcií funkcia konzula nie je reprezentatívna. Zámerom funkcie konzula je pomáhanie občanom krajiny, ktorých v cudzej krajine zastupujú, nutné pre chránenie ich legitímnych záujmov, takže sú zamerané na potreby individuálnych príslušníkov krajiny v zahraničí, ale nie na spoločné vzťahy dvoch krajín ako suverénnych celkov na medzinárodnej scéne.

Obsahom konzulárnych funkcií sú úlohy pracujúcich na konzulárnom úrade, ktoré pozostávajú z hájenia záujmov vlastných krajín a vlastných príslušníkov krajiny, aj ak sú to fyzické či právnické osoby. Toto zabezpečenie patrí pod právo medzinárodné. Konzulárny úrad spĺňa nasledovné činnosti alebo funkcie, ktoré ustanovuje Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch:

- chránenie záujmov vysielajúcej krajiny a jej štátnych členov krajiny (fyzických i právnických osôb) v hostiteľskej krajine v rozmedzí povolenom v práve medzinárodnom
- podporovanie rozmachu vzťahov obchodu, hospodárstva, kultúry a vedy medzi krajinami vysielajúcej a hostiteľskej, či v ďalších kolegiálnych vzťahoch
- zisťovanie prostredníctvom zákonných nástrojov situácie a vývin existencie obchodu, hospodárstva, kultúry i vedy na území hostiteľskej krajiny, dáva informácie o tomto vysielajúcej krajine a poskytovanie náležitých správ zapojeným jedincom i firmám zaujímajúcich sa o obchodovanie a dopravu v zahraničí

-
- vydávanie dokladu o cestovaní čiže pasu štátnym príslušníkom vysielajúcej krajiny a vydávanie víz jedincom z cudziny cestujúci do vysielajúcej krajiny. Týka sa to najmä udalosti, keď štátny príslušník cez pobyt v cudzej krajine príde o cestovný doklad alebo mu je odnárodnený, v následku čoho sa nemôže vrátiť zákonne do domoviny a popritom je v hostiteľskom štáte bez dokladov každú chvíľu vystavený nebezpečenstvu problémov s miestnymi úradmi. V takýchto okolnostiach úrad konzula štátnemu príslušníkovi zvyčajne vydá náhradu cestovného pasu, ktorým smie ukázať svoju identitu, a ktorý mu zároveň slúži ako dočasný pas na cestu do domoviny.
 - pomáhanie a podporovanie štátnym členom vysielajúcej krajiny (fyzickým aj právnickým osobám)
 - plnenie povinností notára a občianskeho matrikára i príbuzné úlohy, taktiež úlohy z hľadiska administratívy, ale podmienkou je nebyť v nesúlade so zákonmi a normami hostiteľskej krajiny. Notárske a matričné služby v praxi zahŕňajú predovšetkým vybavovanie úradných dokladov a ostatných náležitostí súvisiacich s matričnými udalosťami, teda narodeniami, úmrtiami alebo zmenami rodinného stavu občanov, ku ktorým dôjde počas ich pobytu v zahraničí. Ak sa vyskytne situácia úmrtia štátneho príslušníka v zahraničí, tak konzulárny úrad zvyčajne poskytuje pomoc v spolupráci s lokálnymi úradmi pre zabezpečenie každého nutného úkonu administratívy, ktorý je spojený s premiestnením telesných pozostatkov mŕtveho do svojej vlasti. V prípade narodenia dieťaťa konzulárny úrad pomáha pri zhotovení rodného listu a to tak, že zaobstará žiadosť a údaje ktoré potrebuje náležitým úradom v domácej krajine. Túto funkciu konzulárnych úradov využívajú najmä štátni príslušníci zdržujúci sa v cudzej krajine dlhodobo, pretože je to pre nich z pohľadu času a financií nevýhodné cestovanie do domovskej krajiny pre vybavenie týchto dokladov. Rovnako to platí aj pri uzatváraní manželstiev v cudzej krajine, kedy konzulárny úrad zabezpečuje vydávanie sobášnych listov, ale aj samotný konzulárny obrad. Do funkcií konzulárneho úradu sa zaraďuje aj úradne overovanie dokument, čiže vystupuje aj ako notársky úrad.

-
- chránenie záujmov štátnych členov vysielajúcej krajiny a taktiež právnických osôb pri záležitosti dedenia z príčiny smrti v oblasti hostiteľskej krajiny
 - chránenie záujmov mladých ľudí a ďalších jedincov, ktorí nie sú úplne spôsobilí a sú štátnymi členmi vysielajúcej krajiny
 - zastupovanie štátnych členov vysielajúcej krajiny a taktiež právnických osôb tejto krajiny a či zaistenie ich náležité reprezentovanie v súdnej oblasti či iných orgánov hostiteľskej krajiny, keďže nie sú spôsobilí sami obrániť vlastné záujmy, nároky či práva z príčin neúčasti i iných pohnútok
 - doručenie dokladov zo súdov či mimo súdov a vybavenie požiadania alebo poverenie pre realizovanie súdneho vypočutia vysielajúcej krajiny
 - vykonávanie dohľadu a kontroly pre lietadlá a lode, ktoré sú zaregistrované vo vysielajúcej krajine a rovnako nad ich personálom
 - pomáhanie lodiam a lietadlám, aj ich personálu, prijímanie od nich informácie o lodných plavbách, o inšpekciách a zapisovaní o dokladoch z lodí, o pátraní havárií, ktoré boli spôsobené počas plavby loďou a keď riešili konflikty medzi sebou dôstojník, kapitán a námorník
 - vykonávanie aj ďalších funkcií dané úradu plniaci konzulárne funkcie vysielajúcej krajiny, pokiaľ nie sú v rozpore s normami a predpismi hostiteľskej krajiny či hostujúca krajina, nebude proti nim nijak namietat' a iné úlohy konzulárneho úradu smú byť uvádzané alebo citované v zmluvách práve medzi krajinou vysielajúcou a krajinou hostiteľskou.

Medzi funkcie konzulárnych úradov, realizovaných vo vzťahu k štátnym príslušníkom hostiteľskej krajiny, prislúcha najmä *vydávanie víz*.

Vo vydaní víz je zahrnutý celý vízový proces, ktorý pozostáva zo samotného vydávania víz, zhodnotenia žiadosti o víza, ktorého časťou je zvyčajne overenie pravosti predložených dokladov a pravdivosti údajov, uvedených žiadateľom v dotazníku alebo počas osobného pohovoru. Táto činnosť je neobvykle zodpovedná, lebo konzulárny úradník sa zaoberá hájením prvej obrannej línie pred vstupom ohrozujúcich a nevítaných jednotlivcom do štátu, medzi ktorých patria nelegálni imigranti alebo jednotlivci, ktorí predstavujú nebezpečenstvo pre vysielajúcu krajinu a jej štátnych príslušníkov. Napríklad jedinci spätí s terorizmom i organizovaným zločinom. Pri

vykonávaní tejto funkcie je konzulárny úradník aj aktérom verejnej diplomacie vlastnej vysielajúcej krajiny.

4.2.1 Ďalšie práva a povinností konzulárnych úradov

Povinnosťou konzulárneho úradu hostiteľskej krajiny je taktiež umožniť pri udalosti vojnového konfliktu jeho príslušníkom a príslušníkom služobného personálu, aj ich pokrvných členov, ktorí bývajú spoločne a majú rovnaké bydlisko, odhliadnuc od ich občianstva na tom istom bydlisku, pokiaľ sa nejedná o občanov hostiteľskej krajiny, náležitú dobu a pomôcť im v umožnení nachystania odcestovania, ktoré by malo byť náhle po ukončení jeho úloh a funkcií. Ak je potrebné, tak konzulárny úrad hostiteľskej krajiny by mal nútene poskytnúť dopravné prostriedky pre export spomínaných jednotlivcov a ich vlastníctvo, pokiaľ sa nejedná o vlastníctvo dosiahnuté na území hostiteľskej krajiny, ktorý je v období odídenia nepovolený.

Hostiteľská krajina je taktiež obligátna v rešpektovaní a v ochrane miestností konzulárneho úradu, aj vlastníctva a archívov konzulárneho úradu. Vysielajúcim krajinám tretieho štátu je dovolené taktiež zverenie postarania o miestnosti a vlastníctvo, či majetok konzulárneho úradu a rovnako aj vysielajúca krajina má dovolené zverenie chránenie vlastných záujmov či záujmov vlastných štátnych príslušníkov.

4.2.2 Vykonávanie konzulárnych funkcií v treťom štáte

Následne po oznámení upovedomia krajinám, na ktorých sa to vzťahuje, vysielajúca krajina smie dať splnomocnenie konzulárnemu úradu v konkrétnej krajine k vykonávaniu konzulárnych funkcií v ďalšom štáte, pokiaľ voľaktorá z krajín, ktorá sa podieľa na tomto vzťahu nemá nejaké námietky.

Medzinárodná prax pozná situácie, ak vysielajúca krajina zvyčajne z kádrových dôvodov či v záujme úspornosti dá za úlohu svojmu konzulárnemu úradu vykonávanie konzulárnych funkcií v treťom štáte alebo území, kde konzulát vykonáva svoje funkcie, zahŕňa dva alebo viacero štátov.

4.2.3 Vykonávanie konzulárnych funkcií za tretí štát

Po oznámení upovedomia hostiteľskej krajiny, vysielajúca krajina smie dať splnomocnenie pre konzulárne funkcie hostiteľskej krajine za tretiu krajinu, ak hosťujúca krajina nevzniesla žiadne námietky.

Zvyšujúci množstvo krajín neumožňuje, aby všetky krajiny mali svoje diplomatické misie či konzulárne úrady vo všetkých iných krajinách. Hoci rozvoj vzájomných stykov, predovšetkým obchodných i hospodárskych si dakedy požaduje zaistenie i v takýchto situáciách chránenie záujmov krajín a ich štátnych príslušníkov.

4.3 Výsady a imunity

Konzulárna imunita dnes šíri sa z identickej podstaty ako diplomatická imunita. Vo všeobecnosti konzulárne privilégia a imunity sú obmedzenejšie v rozsahu ako udeľované diplomatom, najmä s rešpektom k imunite jurisdikciou prijímajúceho štátu. Konzuli a konzulárni pracovníci konzulárnych úradov majú trestnú, občiansku a administratívnu imunitu vzťahujúca sa iba na opatrenia vykonávané pri výkone konzulárnych funkcií. Okrem zodpovednosti za závažné trestné činy, konzul nemôže byť zatknutý alebo zadržaný v období súdneho konania.

Cieľovou skupinou pre diplomatickú i konzulárnu imunitu je podpora efektivity v oblasti oficiálnych vzťahov. Obidva druhy imunit poskytujú podstatnú, nevyhnutnú ochranu diplomatom, konzulom, ich rodinným príslušníkom aj ich zamestnancom tým, že obmedzujú schopnosť hostiteľskej krajiny ich zadržať, zatknúť alebo stíhať. Tiež sú obmedzenia, ktoré sa týkajú zdaňovania a opatrenia sociálneho systému. Tieto výsady a obmedzenia podporujú zabezpečenie účinnej práce diplomatického personálu v cudzej krajine.

4.3.1 Výsady a imunity konzulárnych úradov

Do výsad a imunit konzulárnych úradov zaraďujeme:

- Právo použiť vlajku a znak štátu
- Právo umiestnenia

-
- Nedotknuteľnosť konzulárnych miestností, dokumentov a archívov
 - Daňové oslobodenie konzulárnych miestností
 - Sloboda pohybu
 - Sloboda spojenia
 - Spojenie a styk s občanom vysielajúcej krajiny
 - Informovanie v prípadoch smrti, poručníctva alebo opatrovníctva, stroskotanie alebo leteckých nehôd
 - Spojenie s orgánmi vysielajúcej krajiny
 - Konzulárne poplatky a dávky

- Právo použiť vlajku a znak štátu

Vysielajúca krajina má nárok podľa Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch poviesenie vlastnej vlajky štátu a vyvesenie znaku štátu na budovu úradu konzulárneho a aj na jeho vstupe v hostiteľskej krajine. Tak isto sa postupuje aj pri sídle vedúceho v konzulárnom úrade alebo jeho dopravných prostriedkov, ak je používaný s pracovným zámerom. Toto právo použitia zástavy a znaku štátu musí byť usmerňované normami, zákonmi a zvykmi hostiteľskej krajiny.

- Právo umiestnenia

Úlohou hostiteľskej krajiny je získanie na svojom teritóriu v súlade s vlastnými zákonmi a normami určitých miestností, ktoré sú potrebné pre konzulárny úrad vysielajúcej krajiny a pomoc pri obstarávaní ďalších miestností pre umiestnenie inakšou formou. Práve tak je jeho úlohou pri potrebe konzulárneho úradu aj pomoc pri zaobstaraní adekvátnych miestností pre bývanie príslušníkov konzulárneho úradu.

- Nedotknuteľnosť konzulárnych miestností, dokumentov a archívov

Pojem nedotknuteľnosť miestností konzulárneho úradu v hostiteľskej krajine zahŕňa zákaz vstupovania jej inštitúciám do priestranstva konzulárneho úradu, kde konzulárny pracovníci vykonávajú svoju prácu. Inštitút hostiteľskej krajiny v súlade s náležitým vstupom má za povinnosť disponovanie súhlasom vedúceho úradu či jeho náhradníka. Nedotknuteľnosť dokumentov a archívov konzulárneho úradu je zakaždým a kdekoľvek, ale predsa pri požiari či inakšej nebezpečnej okolnosti požadujúca si

záchranný čin, je predpokladom súhlas s príchodom inštitúcií do konzulárnych miestností hostiteľskej krajiny.

„V prípade ohrozenia alebo podozrenia z možnej hrozby pre konzulárne úrady či jeho miestností a archívov, je hostiteľská krajina povinná zamedziť prípadnému poškodeniu, napadnutiu alebo narušeniu chodu konzulárneho úradu. Konzulárne miestnosti, ich zriadenie, majetok konzulárneho úradu a jeho dopravné prostriedky nemôžu byť vyvlastnené na účely národnej obrany alebo verejnej potreby.“ Hostiteľská krajina v prípade ak je to nevyhnutné, by mala zabezpečiť, aby neprišlo k porušeniu vykonávania funkcií konzulárneho úradu jednak musí vhodne a hneď vysielajúci štát odškodniť. (**Ministerstvo zahraničných vecí SR**, 1996)

- Daňové oslobodenie konzulárnych miestností

Vysielajúca krajina, ktorá si prenajíma alebo vlastní konzulárne miestností a sídla vedúceho konzulárnych úradov, tak nemusí vyplácať nijaké dane a taxi, s výnimkou poplatkov za dedikovanie služieb. Kým jednotlivec vojde do vzťahu vytvoreného na zmluve s vysielajúcou krajinou v zmysle predpisov hostiteľskej krajiny, tak toto oslobodenie od daní sa na neho nevzťahuje.

- Sloboda pohybu

Hostiteľská krajina je štátom, ktorý umožňuje na vlastnom teritóriu slobodné pohybovanie a cestovanie každému príslušníkovi konzulárneho úradu, okrem priestorov, do ktorých je vstup nedovolený v zmysle bezpečnosti štátu.

- Sloboda spojenia

Pre každý administratívny zámer hostiteľská krajina dovoľuje a poskytuje ochranu slobodného spojenia konzulárneho úradu. Úrad konzula je schopný využiť všetky nástroje vyžívané na spojenie s diplomatickými misiami, či vládou, či ďalšími úradmi konzula, ktoré je spojené s výkonom svojej práce. *„Na využívanie rádiovkej stanice potrebuje však súhlas hostiteľskej krajiny.“* Administratívna korešpondencia úradu konzula je chránená. (**Klučka**, 2008)

Viditeľné pomenovanie musí mať batožina konzulárneho úradu a musí obsahovať prostriedky alebo dokumenty jedine pre administratívne používanie. Ak jestvuje dôležité upozornenie, žeby batožina neobsahovala stanovený obsah, tak môže sa

zadržat' a otvoriť, no v inom prípade je to zakázané. Keď vysielajúca krajina zamietne požiadavku pre prehliadnutie batožiny, tak batožina sa vráti zasielateľovi.

Kuriér konzulárneho úradu nemôže byť štátnym príslušníkom hostiteľskej krajiny a nemôže mať v tomto štáte trvalé bydlisko, pokiaľ nie je štátnym príslušníkom vysielajúcej krajiny. Popri vykonávaní úloh kuriéra hostiteľská krajina chráni i poskytuje súkromnú nedotknuteľnosť, čiže kuriéra nemožno vôbec zatknúť ani dať do väzenia. Mal by pri sebe uchovávať úradnú listinu, v ktorej je zaznačený jeho titul a množstvo zásielok nachádzajúcich sa v konzulárnej batožine.

Veliteľ lode i občianskeho lietadla smie vozit' batožinu konzulárneho úradu, ale rovnako musí mať úradnú listinu, ale nemožno ho považovať za konzulárneho kuriéra. Príslušník konzulárneho úradu, ktorý je poslaný práve z tohto úradu, môže prebrať batožinu len po dohovore s kompetentnými lokálnymi inštitúciami.

- *Spojenie a styk so štátnymi príslušníkmi vysielajúcej krajiny*

Štátni príslušníci vysielajúcej krajiny majú nárok spojiť sa s pracovníkmi konzulárneho úradu a takisto aj konzulárni pracovníci sa spojiť so štátnymi príslušníkmi vysielajúcej krajiny. Ak štátneho príslušníka vysielajúcej krajiny zatkli, dali do väzby či inakším postupom zadržali a tento príslušník dá žiadosť na spojenie s pracovníkom konzulárneho úradu, tak mu to musia dovoliť. Pokým si to štátny príslušník vysielajúcej krajiny želá, tak konzulárnemu pracovníkovi je to potrebné umožniť.

- *Informovanie v prípadoch smrti, poručníctva alebo opatrovníctva, stroskotania a leteckých nehôd*

Hostiteľská krajina má za povinnosť, ak má k dispozícii informácie, oboznámiť úrad konzula, ktorého sa to dotýka v súvislosti úmrtia štátneho príslušníka vysielajúcej krajiny alebo opatrovateľa štátneho príslušníka vysielajúcej krajiny, ktorý je mladistvý alebo keď loď vysielajúcej krajiny stroskotá či pri nehode spadnutia lietadla vysielajúcej krajiny na území hostiteľskej krajiny.

- *Spojenie s orgánmi vysielajúceho štátu*

Zamestnanci konzulárneho úradu ak potrebujú pomoc od lokálnych inštitúcií konzulárneho úradu či od centrálnych inštitúcií hostiteľskej krajiny, tak sa môžu na ne obrátiť.

- *Konzulárne poplatky a dávky*

Konzulárne poplatky a dávky za vykonávanie služieb sú vyberateľné konzulárnym úradom a sú oslobodené od akýchkoľvek poplatkov a daní v hostiteľskej krajine.

4.3.2 Osobné konzulárne výsady a imunity

Do osobných konzulárnych výsad a imunit možno zaradiť:

- Osobná ochrana
- Osobnú nedotknuteľnosť konzulárnych pracovníkov
- Vyňatie z jurisdikcie hostiteľskej krajiny
- Povinnosť podať svedectvo
- Vyňatie z registrácie cudzincov a povolenie na pobyt
- Vyňatie zo sociálneho zabezpečenia
- Oslobodenie od zdanenia
- Oslobodenie od colných dávok a prehliadky
- Oslobodenie od osobných služieb a povinností

- *Osobná ochrana*

Hostiteľská krajina má povinnosť dohadovať sa s pracovníkmi konzulárneho úradu s primeranou úctou a mala vytvoriť všetky kroky k tomu, aby zamedzil všetkým nájazdom smerom k jeho osobe, slobode i úcte.

- *Vyňatie z jurisdikcie a osobná nedotknuteľnosť*

Ak sa jedná o operácie, ktoré sú vykonávané popri činnostiach konzulárnych, tak konzulárny úradník a zamestnanec tak nespadá pod jurisdikciu patriacu pod orgány súdov a úradných orgánov hostiteľskej krajiny. Zreteľne je určené, že tieto tu imunity nevzťahujú na občianske a zároveň právne konania, ktoré:

1. Vychádzajú z uzavretia dohody medzi konzulárnym zamestnancom a úradníkom, ktorú zjavne i istotne nedojednal ako náhradník vysielajúcej krajiny

-
2. Začalo treťou stranou, keď vznikla ujma v hostiteľskej krajine z havárie, ktorá bola spôsobená vehiklom, loďou či lietadlom.

Ak je konzulárny úradník stíhaný, jeho povinnosťou je dostať sa na náležitý orgán. Keď konzulárneho úradníka náležité orgány odsúdia, tak ho môžu dať do väzby, ale len ak je to ťažko spáchaný čin, ho môžu držať vo väzbe. Istým potešením konzulárnemu úradníkovi môže byť to, že konanie voči nemu má byť zahájené v najkratšej čase a musí sa viesť s náležitým ohľadom na jeho osobu a postupom najmenej narušeným výkonom jeho konzulárnych funkcií.

„Vedúci konzulárneho úradu musí byť informovaný o všetkých prípadoch, kedy je konzulárny úradník povinný vypovedať a pokiaľ ide o samotného vedúceho konzulárneho úradníka, prijímajúci štát diplomatickou cestou o tom upovedomí štát vysielajúci.“ (Feltham, 2003)

Z imunity nedotknuteľnosti konzulárnych úradníkov vo Viedenskom dohovore o konzulárnych stykoch vyňatý *„ťažký zločin na základe rozhodnutia príslušného súdneho orgánu“*. (Gullová, S. – Müllerová, F. – Šronek, 2003)

- *Povinnosť podať svedectvo*

Nijaký príslušník úradu konzula nedisponuje povinnosťou, iba ak ho vysielajúca krajina imunity pozbaví podávania svedectva zaoberajúce sa oblasťou spätých s vykonávaním jeho funkcií a predkladanie administratívnej korešpondencie a späté s nimi ďalšie dokumenty. Rovnako smie dať odmietnutie pre podanie svedectva ako odborník s právom vysielajúcej krajiny. V ďalších záležitostiach môže byť vyzvaný, aby svedčil na súde ako svedok, čo vo viacerých prípadoch správne konanie vykoná. Hoci úradník konzulárneho úradu nechce svedčiť a pošle odmietnutie, aj tak nemôže byť donútený prostredníctvom trestov, čo neplatí pre zamestnanca konzulárneho úradu a príslušníka služobného personálu.

- *Vyňatie z registrácie cudzincov, pracovného povolenia a povolenia na pobyt*

Pre profesionálnych úradníkov a zamestnancov konzulárneho úradu a ich členov rodiny, ktorí žijú v spoločnej domácnosti sú neplatí každá povinnosť určená právnymi normami a predpismi hostiteľskej krajiny, ktorými sú povolenie k pobytu, registrácie a zamestnania cudzincov.

- *Vyňatie zo sociálneho zabezpečenia*

Vyňatie zo sociálneho zabezpečenia platí pre konzulárnych úradníkov z povolania a ostatných príslušníkov konzulárneho úradu, ktorý bývajú s nimi v spoločnej domácnosti a platí to v hostiteľskej krajine len ak sa jedná o vykonávanie ich zamestnaneckých úloh pre vysielajúcu krajinu. Ale ak boli títo členovia konzulárneho úradu vyňatí, tak môžu sa dobrovoľne zúčastniť na systéme sociálneho zabezpečenia len v podmienke dovoľujúcej hostiteľskou krajinou. Pokým príslušníci konzulárneho úradu majú ešte ďalších svojich zamestnancov, nejaké svoje osoby, tak majú voči nim povinnosť, ktorou udeľujú zamestnancom normy sociálneho zabezpečenia hostiteľskej krajiny.

- *Oslobodenie od zdanenia*

Podľa Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch, ak konzulárni úradníci z povolania a zamestnanci konzulárneho úradu nerobia žiadnu zárobkovú činnosť v hostiteľskej krajine, tak majú oslobodenie od platenia miestnych daní a daní celoštátnych a dávok vyjmúc:

- *„nepriamych daní, ktoré bývajú obvykle zahrnuté do ceny tovaru*
- *daní a poplatkov zo súkromného nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa na území prijímajúceho štátu, toto ustanovenie sa netýka miestností konzulárneho úradu alebo rezidencie vedúceho konzulárneho úradu*
- *pozostalostných alebo dedičských poplatkov a poplatkov z prevodu majetku vybraných prijímajúcim štátom, toto ustanovenie sa väčšinou neaplikuje na hmotný majetok zosnulej osoby, ktorý bude vyvezený zo štátu*
- *daní a poplatkov zo súkromného príjmu vrátane výnosu z kapitálu, ktorý má svoj prameň v prijímajúcom štáte a majetkových daní vzťahujúcich sa na investície do obchodných alebo finančných podnikov v prijímajúcom štáte*
- *poplatkov vybraných za poskytovanie zvláštnych služieb*
- *registračných, súdnych, listinných, hypotékových a kolkových poplatkov, toto ustanovenie sa netýka miestností konzulárneho úradníka alebo rezidencie vedúceho konzulárneho úradu.*
- *Členovia služobného personálu sú oslobodení od daní a poplatkov zo mzdy, ktorú dostávajú za svoje služby.“*

- *Oslobodenie od colných dávok a prehliadky*

Garantovanie neobmedzeného práva dovozu (vyjmúc tovar dovážaný je podľa zákona limitovaný alebo jeho dovoz je nepovolený) a oslobodenie od daní a ciel a s nimi spojené poplatky (vyjmúc platenie pre skladovanie a dopravu.) je :

- pri veciach , ktoré sú stanovené na úradnú nevyhnutnosť konzulárneho úradu
- pri zodpovedajúcej kvantite pri veciach, ktoré sú stanovené na osobnú nevyhnutnosť úradníka konzulárneho úradu, aj svojich členov rodiny bývajúcí v spoločnej domácnosti
- pri veciach, ktoré sú stanovené na osobné spotrebovanie zamestnanca konzulárneho úradu, aj svojich členov rodiny bývajúcí v spoločnej domácnosti, pokiaľ sú tieto predmety importované v čase, kedy prvýkrát nastúpil do konzulárneho úradu

Ak ide o súkromné batožiny úradníkov konzulárneho úradu a ich členov rodiny, tak majú oslobodenie od prehl'adania. V prípade vážnych domnienok toho , že ich obsah nezodpovedá horevyššie uvedené, tak môže byť uskutočnené prehl'adanie batožiny.

- *Poistenie proti škodám spôsobeným tretím osobám*

Konzulárni úradníci a ostatní príslušníci konzulárneho úradu majú za povinnosť dbať im uložené úlohy prostredníctvom noriem a zákonov hostiteľskej krajiny, ak sa to týka poistenia proti ujám, ktoré zapríčinili tretiemu jednotlivcovi pri prevádzkovaní lode, lietadla alebo vozidla.

- *Oslobodenie od osobných služieb a povinností*

Príslušníkov konzulárneho úradu a ich členov rodiny bývajúcí v jednej domácnosti sú oslobodení od hostiteľskej krajiny od každého druhu osobných služieb, verejných služieb, od úloh vojenských, kde patrí rekvizícia, ubytovanie a vojenské kontribúcie.

Každý jednotlivec má za povinnosť pri využívaní výsad a imunit hľadiet' na normy a zákony hostiteľskej krajiny a nemal by sa miešať do vnútorných záležitostí hostiteľskej krajiny. Rovnako sa miestnosti konzulárneho úradu nemôžu užívať takým spôsobom, ktorý je v nezhode s vykonávaním konzulárnych funkcií.

4.4 Účinnok Európskej únie na vývoj konzulárnej ochrany občanov a neprítomnosti konzulárnych orgánov

Najčastejšou kladenou otázkou v oblasti poskytovania diplomatickej a konzulárnej ochrany je otázka: aké postupy a metódy využije pri pomoci a podpore krajina svojho štátneho príslušníka, ktorý sa nachádza v cudzej krajine a je v núdzi, ak v tejto krajine nemá nijakú vlastnú inštitúciu pre zahraničné vzťahy?

Naozaj častý spôsob riešenia tohto problému dodnes mal korene v tom, že krajina poverila vykonávaním konzulárnych funkcií v prospech štátnych príslušníkov, ktorí sa nachádzajú v krajine bez priameho zastúpenia svoj zastupiteľský úrad, ktorý sa nachádzal v regióne.

Občan EÚ, ktorý býva a nachádza sa v krajine, ktorá nie je zastúpená v Európskej únii, má právo na základe Zmluvy o ES používať ochranu diplomatických a konzulárnych orgánov ktorejkoľvek členskej krajiny za rovnakých podmienok ako štátny príslušník tejto krajiny. Právo na konzulárnu ochranu z členskej krajiny za rovnakých podmienok ako štátny príslušník tejto členskej krajiny, je jedným z osobitných práv, čo Zmluva o ES udeľuje občanom EÚ a dodáva vonkajší rozmer pojmu občianstva Únie. Posilňuje myšlienku európskej solidarity a identity Únie v tretích krajinách.

Nevyhnutné je vyzdvihnúť skutočnú dôležitosť neprítomnosti národných diplomatických alebo konzulárnych inštitúcií v tretích krajinách, ktorú znásobuje fakt, že enormné kvantum štátnych príslušníkov Európskej únie odchádza za hranice krajín Európskej únie a cestuje do cudzích krajín so zámerom podnikania, pracovania, turistiky či so zámerom etablovať sa. Toto tvrdenie je možné predviesť na konkrétnych dátach. Očakáva sa, že potreba občanov Európskej únie na konzulárnu ochranu sa zvýši v nadchádzajúcich rokoch. Podľa štatistík Eurostatu, počet ciest občanov do Európskej únie prijatých do tretích krajín sa zvýšil z viac ako 80 miliónov v roku 2005 na viac ako 90 miliónov ciest v roku 2008 a očakáva sa ďalšie zvýšenie. Odhaduje sa, že viac ako 30 miliónov občanov Európskej únie žije natrvalo v tretích krajinách ale len v Rusku, Číne a Spojených štátoch sú zastúpené všetky členské krajiny, v 18 štátoch sveta nie je zastúpený diplomatickou misiou alebo konzulárnym úradom ani jeden člen EÚ a v 17 štátoch sveta má svoje diplomatické alebo konzulárne zastúpenie iba jeden členský štát EÚ.

V posledných veľkých krízach ovplyvnené veľkým počtom občanov Európskej únie v tretích krajinách napríklad v Líbyi, Egypte a Bahrajne po demokratických povstaniach v roku 2011, Japonsko po zemetrasení v marci 2011, Haiti po zemetrasení v januári 2010, Islandu sopečným prachom na jar v roku 2010 sa ukázala potreba konzulárnej ochrany bez ohľadu na štátnu príslušnosť občana Európskej únie. Viac ako 100 000 občanov Európskej únie, boli prítomní v týchto tretích krajinách, kedy ku kríze došlo. V súčasnej situácii sa javí mimoriadne dôležité pre ďalšie posilnenie efektívnosti práva občanov Európskej únie, ktoré majú pomáhať v tretích krajinách, ich rôzne potreby (napr. praktickú podporu, zdravie alebo doprava). S verejných rozpočtov pod tlakom, Európska únia a členské štáty musia podporovať spoluprácu s cieľom optimalizovať efektívne využívanie zdrojov.

Evakuácia občanov členských krajín Európskej únie poukázala na súdržnosť a solidaritu týchto krajín. Jednotlivé členské krajiny sa navzájom informovali o voľných dopravných kapacitách pri evakuácii ako z Líbye tak i Egypta a tieto prostriedky boli využité pre evakuáciu občanov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Tak napríklad maďarský letecký špeciál prepravil do Budapešti občanov Rakúska, Poľska, Rumunska, Holandska, Českej republiky.

Neprítomnosť konzulárnych a diplomatických orgánov členských krajín Únie zastúpených v tretích štátoch so zreteľom na tieto ťažkosti je záležitosť, ktorá je rozšírená a zároveň veľmi dôležitá, kde ide o obrovské množstvo štátnych príslušníkov zotrúvajúcich nie na území Európskej únie.

Zmluva o ES jasne a zreteľne ustanovuje charakter činností, ktoré by mali uskutočňovať zahraničné inštitúcie členských krajín Únie pre medzinárodné vzťahy v tretích štátoch pre štátnych príslušníkov druhých členských krajín v ich prospech, ktoré nemajú v tretích krajinách zastúpenie. Tieto zahraničné inštitúcie by mali pomáhať i podporovať štátnych príslušníkov EÚ, keď sa ocitnú v núdzovej situácii, v ohrozeniach života, v neľahkých existenčných okolnostiach. Príkladom sú zúčastniť sa nehody, úmrtie, uväznenie, zatknúť a iné. Poskytnutie pomoci je vo forme vydania cestovného pasu, informovanie blízkych a inštitúcií domácej krajiny štátneho príslušníka Únie, realizovania návštevy, poskytnutie podstatných a dôležitých faktov a iných aktivít. Ak sa realizujú tieto činnosti, tak sa výslovne prichádza k uskutočňovaniu konzulárnych funkcií a vykonávanie týchto funkcií zabezpečujú konzulárne úrady a aj diplomatické misie.

V skratke možno zosumarizovať, že štátnym príslušníkom EÚ, ktorej krajina v treťom štáte nemá zastúpenie, je garantované zo strany členských krajín, v štáte zastúpené jedine konzulárnou ochranou.

Rozhodnutie 95/553/ES ustanovuje požiadavky k poskytnutiu jednotlivcovi konzulárnu ochranu, ak tieto požiadavky budú splnené:

- *Požiadavka občianstva Únie*

Status občianstva Únie podľa terajšej právnej podoby je sine qua non, ktorý sa obracia na diplomatickú i konzulárnu inštitúciu v treťom štáte. Ak je dotknutý jednotlivec príslušníkom Únie, tak jeho občianstvo môže ukázať prostredníctvom svojho cestovného pasu alebo občianskym preukazom. Keď táto osoba stratila tento doklad alebo z dôvodu iného odcudzenia, tak je dovolené dokázať občianstvo Únie iným spôsobom.

- *Požiadavka neprítomnosti diplomatického a konzulárneho orgánu členskej krajiny zastúpený v tretej krajine*

Nárok na vznik konzulárnej ochrany nastáva vtedy, keď v členskej krajine Únie, ktorej člen vyžaduje pomôcť a podporiť, sa nenachádza nijaký prístupný stály zastupiteľský orgán či prístupný honorárny konzul s právomocou tohto problému.

- *Požiadavka dostania sa do skľučujúceho životného problému*

Konzulárna ochrana je poskytovaná kompetentnou inštitúciou. Toto poskytnutie je mandatórne, čiže povinné a fakultatívne, čo záleží na vlastnom zvážení inštitúcie. Konzulárna ochrana nastáva v týchto prípadoch:

- smrť občana
- ťažká nehoda i ťažké ochorenie
- uväznenie či zadržanie
- násilnícka trestná činnosť, dopustená proti štátnemu príslušníkovi Únie
- podpora štátneho príslušníka v núdzi

Podľa návrhu je možné, že by mohli vzniknúť spoločné konzulárne úrady a to na štyroch územiach: v oblasti Indického oceánu, na Balkáne, v oblasti karibskej a v západnej Afrike. To by zapríčinilo koncentráciu funkcií a činností konzulárnych úradov a zníženie nákladov štátov Európskej únie. Tieto konzulárne úrady by mali byť

umiestnené v budove veľvyslanectva či konzulátu alebo v miestnostiach delegácií Európskej komisie. Vznik týchto úradov by mohol priniesť rozšírenie vykonávania konzulárnych funkcií, čo je veľmi odvážny návrh. Narušil by zaužívané spojenie konzulárnych úradov v zahraničí na určitú krajinu.

Dnes, občania nie sú dostatočne informovaní o ich práve na rovnaké zaobchádzanie Zmluvy týkajúce sa konzulárnej ochrany. Počet prípadov, keď občania EÚ majú požadované konzulárnu ochranu z iného členského štátu sú nízke a príslušné údaje a štatistiky nie sú zhromažďované vo všetkých členských štátoch. Dňa 15. júna 2010, Komisia dospela k záveru verejnej konzultácie o občianstve Únie, vrátane o konzulárnej ochrane. Zástupcovia občianskej spoločnosti a akademickej obce tvrdia, že v rámci nového inštitucionálneho rámca Komisia by mala zvýšiť svoje úsilie k tomu, aby článok 23 Zmluvy o fungovaní EÚ bol účinnejší. Európsky parlament takisto opakovane vyzval Komisiu a členské štáty, aby posilnili praktické vykonávanie konzulárnej ochrany.

Pre ďalšie zvýšenie účinnosti sa Komisia domnieva, že je potrebné zvýšené úsilie:

- zvyšovať povedomie občanov EÚ o práve obrátiť sa na veľvyslanectvo / konzuláty členských štátov ako ich vlastné, ako k dosiahnutiu týchto zariadení a aký druh pomoci môže byť ponúknutý
- zvýšiť povedomie o rozmere EÚ konzulárnej ochrany u národných konzulárnych úradníkov
- zlepšiť právnu istotu týkajúca sa pôsobnosti, podmienok a postupov konzulárnej ochrany
- zvýšiť zdieľanie a využívanie zdrojov, vrátane v čase krízy.

4.5 Slovenská konzulárna činnosť v praxi

4.5.1 Konzulárna ochrana slovenských občanov po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie

Z hľadiska konzulárnej ochrany v zmysle záväznej legislatívy Európskych spoločenstiev smú štátni príslušníci SR nachádzajúci sa v cudzej krajine v núdzi vyžiadať pomoc od konzulárnych úradov i diplomatických misií druhých krajín, ktoré sú členmi Európskej únie a to v prípade, ak v príslušnej krajine SR nemá zastúpenie diplomatické a ani konzulárne.

V oblasti spoločnej konzulárnej ochrany štátnych príslušníkov Európskej únie smú diplomatické alebo konzulárne misie druhých krajín Európskej únie udeliť konzulárnu pomoc slovenským štátnym príslušníkom, ak ide o závažnú nehodu, závažné ochorenie, uväznenia, zadržania alebo ak sa stali obeťami násilníckych trestných činov. Konzulárne úrady či diplomatické misie členských krajín smú vydať štátnym príslušníkom SR alternatívny cestovný pas, aby sa mohli vrátiť do SR v prípade straty platného cestovného pasu v príslušnej krajine alebo odcudzenia tohto dokladu. Okrem toho pri presne vymedzených podmienkach smú podporiť a pomôcť pri ich repatriácii do SR. Aj pri záležitosti úmrtia slovenského štátneho príslušníka smú diplomatické misie a konzulárne úrady krajín Európskej únie poskytovať konzulárnu pomoc a spoluprácu najbližším blízkym mŕtveho.

Diplomatické a konzulárne zastúpenia druhých krajín Európskej únie podľa pravidiel nesmú poskytnúť štátnym príslušníkom SR hocijakú peňažnú podporu bez predošlého schválenia Ministerstva zahraničných vecí SR. Tento súhlas vydávajú iba, ak protihodnota peňažnej podpory bez predošlého schválenia Ministerstva zahraničných vecí SR, eventuálne kompetentného zastupiteľského úradu SR v cudzej krajine. Tento súhlas bude vydaný iba, ak protihodnota peňažnej podpory poskytnutá štátnym príslušníkom SR bude popredu vyplatená na účet Ministerstva zahraničných vecí SR alebo ak ich rodinní príslušníci, príbuzní, zamestnávateľia budú môcť preukázať dostačujúcu zábezpeku pre splatenie peňažnej podpory. Diplomatické misie a konzulárne úrady druhých krajín Európskej únie smú zaplatiť za štátnych príslušníkov SR v prípade úcty, liečenia, ubytovania a hocijaké ďalšie úcty. Ak nastane uväznenie i zadržanie štátneho príslušníka SR smú intervenovať do procesu vyšetrovania alebo súdneho procesu lokálnych inštitúcií a taktiež umožniť služby advokáta, čiže ich vyslobodiť zo zajatia. Ďalej neposkytnú štátnym príslušníkom SR ani služby prislúchajúce cestovným kanceláriám, leteckým organizáciám, bankám, motoristickým a ďalším odborným orgánom.

4.5.2 Konzulárny odbor MZV SR

Konzulárny odbor Ministerstva zahraničných vecí SR sa riadi pri výkone funkcií Viedenským dohovorom o konzulárnych stykoch, všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, dvojstrannými zmluvami a inými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Činnosť konzulárneho odboru je zameraná na plnenie úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v konzulárnej oblasti a takisto na zabezpečenie práv a záujmov Slovenskej republiky, jej občanov a právnických osôb. Odbor vecne a organizačne zabezpečuje plnenie konzulárnych úloh. Za úkony spojené s výkonom konzulárnych funkcií sa vyberajú poplatky.

Konzulárny odbor MZV SR plní najmä tieto funkcie :

- komplexne zabezpečuje výkon konzulárnych funkcií v zmysle Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch, dvojstranných konzulárnych a iných zmluvných dokumentov a interných právnych predpisov SR
- v rámci svojej pôsobnosti riadi generálne konzuláty, konzulárne úrady, konzulárne úseky zastupiteľských úradov SR
- v súčinnosti s príslušnými útvarmi ministerstva a zastupiteľských úradov SR navrhuje zriaďovanie konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi
- zabezpečuje výkon pasovej agendy a vydáva diplomatické pasy a služobné pasy SR
- zabezpečuje výkon vízovej politiky SR v zahraničí
- komplexne spolupracuje agendu v oblasti azylu, utečencov a migráciu osôb v spolupráci s príslušnými retortami a medzinárodnými organizáciami
- zabezpečuje výkon legalizačnej agendy priamo alebo prostredníctvom konzulárneho úradu

4.5.3 Trendy, ovplyvňujúce konzulárne činnosti Slovenskej republiky

Členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii priamo vplýva na rozvoj konzulárnej činnosti v podmienkach slovenskej diplomacie. V súčasnosti môžeme hovoriť o troch trendoch jej rozvoja:

1. V prvom rade ide o tvorbu a uplatňovanie spoločnej vízovej politiky, ktorá je vyjadrená vo Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva a Rozhodnutí Európskej komisie K(2010)1620z 19.3.2010, ktorým sa ustanovuje príručka pre spracovanie žiadostí o víza a úpravu udelených víz.

-
2. Poskytovanie konzulárnej právnej ochrany a pomoci občanom členských krajín Európskej komisie v tretích krajinách. To znamená, že konkrétny členský štát bude s občanmi EÚ, ako žiadateľmi o konzulárnu ochranu, zaobchádzať ako s občanmi tohto štátu.
 3. Vznik integrovaných konzulárnych pracovísk členských krajín Európskej únie ako súčasť jednotnej zahraničnej politiky Európskej únie. V súčasnosti sa v rámci krajín V4 uvažuje o zriadení spoločných konzulárnych pracovísk.

Záver

Veľkým významom efektu a účinnosti konzulárnej služby z hľadiska funkčnosti a kvality tejto služby sú predovšetkým skvalitňovanie a rozširovanie stykov medzi krajinami v oblasti obchodu, hospodárstva, kultúry, ale aj spoločnosti, keďže konzulárna služba je neoddeliteľnou súčasťou zahraničných vzťahov.

Bakalárska práca podstatnú časť venovala konzulárnym úradníkom od ich začiatku vykonávania funkcií a úloh v hostiteľskej krajine až do ukončenia ich funkčného obdobia a odcestovania z krajiny. Konzulárni úradníci sú taktiež nepodmienečnou zložkou, vlastne prostriedkom v zahraničnej službe vysielajúceho štátu. Inštitút konzula je aj od dávnych čias dôležitou hodnotou. Stať sa a pracovať ako konzulárny úradník vyzerá byť na prvý dojem veľmi vábivo a aj ich obsah práce sa niekomu javí ako mimoriadne nenáročný. Ale dennodenná práca konzulárneho úradníka zahŕňa praveľa špecifických i veľakrát nepríjemných činností, ktoré musia spĺňať v porovnaní s ich diplomatickými spolupracovníkmi. Vyčíslenie ozajstného úžitku konzulárnych úradníkov pre ich domáci štát je možné spraviť v porovnaní s diplomatickým úradníkom a je dakedy praveľmi presné v dôsledku sčítania poplatkov, ktoré môže úradník vybrať a odvieť do pokladnice domácej krajiny. Toto meradlo je ale skresľujúce, lebo diplomatický úradník je pôsobiaci v celoštátnej rovine, no konzulárny úradník pri dennodennej práci má poslanie schádzať sa s príslušníkmi samosprávy regionálnej i miestnej, ale aj so zástupcami miestnych celkov napríklad podnikateľmi, obchodníkmi. Práca diplomatických úradníkov má menší obsah činností na rozdiel od práce konzulárnych úradníkov.

Za hlavný zámer konzulárneho úradu sa pokladá chránenie a pomáhanie svojím štátnym príslušníkom, ak sa ocitli v núdzi na území hostiteľskej krajiny. Vykonávanie tejto pomoci či podpory je riadené zákonmi a predpismi hostiteľskej krajiny a konzulárnym úradníkom sú v dôsledku vykonávania ich služieb pridelené výsady a imunity. Poznanie historického vývoja konzulárnej služby umožňuje lepšie pochopiť dnešnú situáciu v okruhu výsad a imunít, ktoré sú tiež obsiahnuté v mojej práci.

Špecializovaná príprava konzulárnych úradníkov nachádzala zmeny pozitívnejšie a etickejšie spoločne s vývinom ľudstva a vývojom zeme smerujúce k rozširovaniu a prehľbovaniu funkcií konzulárnych úradníkov, a preto potreba spĺňania konzulárnych

funkcií, ale aj funkcií usídlených diplomatov bude v budúcnosti ďalej odkrývať ich použitie na medzinárodnej scéne.

V súčasnej dobe výrazne narastá dôležitosť v poskytovaní konzulárnej i diplomatickej ochrane štátnych príslušníkov EÚ a dôležitosť v okruhu zjednocovania EÚ i utvorenia predpokladov pre ustanovenie občianstva EÚ. Kladný vývoj združovania Európy včítane poskytnutia konzulárnej ochrany štátnym príslušníkom členských štátov EÚ, ktorých krajina v treťom štáte nie je zastúpená členskými krajinami za pomoci vlastných konzulárnych úradov i veľvyslanectiev.

V spojitosti vyvíjajúcej globalizácie sa ustavične zväčšuje medzištátny pohyb populácie, jednoducho rastie množstvo jedincov pracujúcich, študujúcich a dovolenkujúcich v cudzine. Pohyb ľudí – dobrovoľný, nedobrovoľný, skupinový či individuálny – sa stáva rastúcim globálnym fenoménom a je zapríčinený globálnymi trendmi v technológii a demografii, príjmových rozdieloch a politickej nestabilite. Tým sa zväčšuje i množstvo cestujúcich jednotlivcov, ktorí vyžadujú víza, prídu o doklady stratením či ukradnutím, dostanú sa do problémovej situácie so zákonom či dôjde k zmene rodinného stavu v cudzine, čím je využívaná práca konzulárnych úradov. A práve s týmito situáciami súvisí zvyšovanie požiadaviek v oblasti konzulárnej služby. Začiatok 21. stor. je obdobím, kedy sa dôležitosť konzulárnych aktivít stáva zložkou diplomacie krajiny a predpokladom je, že s narastajúcou globalizáciou a integráciou štátov sa táto dôležitosť bude zvyšovať.

Zoznam použitej literatúry

1. BERRIDGE, G. R. – JAMES, A. *A Dictionary of Diplomacy*. Hampshire: Palgrave, 2001, ISBN 0-333-76496-X.
2. BYSTRICKÝ, Ľubor. *Základy diplomacie*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006. 167s. ISBN 80-7165-544-9.
3. CARLSMITH BAL LLP. *What a Consular Officer Is Authorized to Do as Opposed To What He Can Do with Impunity[online]*. 2000. Dostupné na: <<http://library.findlaw.com/2000/May/1/131222.html>>
4. Communication from the commission to the European parliament and the Council. *Consular protection for EU citizens in third countries: State of play and way forward*. Brussel: European commission, 23. Marec 2011.
5. FELTHAM, Ralph. G. *Príručka diplomata*. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2003. 262s. ISBN 80-86429-13-X.
6. GARCIA, M.J. *Immunities accorded to foreign diplomats, Consular Officers and Employees of International Organizations Under U.S.Law*. CRS Report for Congress: American Law Division, 8. November 2005.
7. HAMILTON, D. *The Transformation of Consular Affairs: the United States Experience*. In: Discussion Papers in Diplomacy. The Hague: Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael', December 2009. ISSN 1569-2981.
8. KLUČKA, J. *Medzinárodné právo verejné*. Slovensko: Iura Edition, 2008. 684s. ISBN 978-80-8078-219-1.
9. KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV. *Zelená kniha: Diplomatická a konzulárna ochrana občanov Únie v tretích krajinách*. Brusel, 28. November 2006.
10. Konzulárna smernica MZV SR č. 8/2006 zo dňa 19.1.2006
11. LEE, L. T. - QUIGLEY, J. *Consular Law and Practice. Third Edition*. New York: Oxford University Press, 2008, ISBN 978-0198298519.
12. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Chorvatsko – Konzulární jednání. Rijeka [online]*. [cit.2011-01-11]. Dostupné na: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/adresar_diplomatickych_misi/ceske_urady_v_zahranici/chorvatsko_konzularni_jednani_1.html>.

-
13. MINISTERSSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SR. *Čo pre občana môžu urobiť veľvyslanectvá a konzuláty iných štátov Európskej únie*[online].2004. Dostupné na:
<[http://www.foreign.gov.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ministerstvo&NCH=Y&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/konzul_info.nsf/\(vw_ByID\)/ID_C035FA5578CA8026C12570810049BC7B](http://www.foreign.gov.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ministerstvo&NCH=Y&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/konzul_info.nsf/(vw_ByID)/ID_C035FA5578CA8026C12570810049BC7B) >
14. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SR. *Diplomatická prax*. Bratislava: WIDE soft Bratislava, vyd. 1, Diplomatický protokol,1996.
15. MRÁZ, S. *Diplomatické a konzulárne právo*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009. 228 s. ASBN 978-80-225-2688-3
16. MRÁZ, S. – POREDOŠ, F. – VRŠANSKÝ, P. *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: UK PF, 2005. 380 s. ISBN 80-7160-202-7.
17. PAJTINKA, Erik. *Konzulárna služba a jej perspektívy na začiatku 21. Storočia*. In *Medzinárodné vzťahy: Vedecký časopis pre medzinárodné politické, ekonomické, kultúrne a právne vzťahy* [online], roč. 8, 2010, s. 105-111[cit. 2010-01]. Dostupné na:
<http://www.fpvamv.umb.sk/fpvamv/katedra/kmvad/storage/File/Clenovia/PajtinKa/Konzularna_sluzba.pdf>.
18. POTOČNÝ, M. *Medzinárodné právo verejné, zvláštni časť*. Praha: Nakladateľství C.H.BECK, 2006. 512 s. ISBN 80-7179-536-4.
19. RANA, K. S. *Bilateral Diplomacy*. Malta: DiploFoundation, 2007, ISBN 99909-55-16-6.
20. ŠROŇEK, IVAN. *Diplomatický protokol a praktické otázky spoločenskej etiky*. Praha: Univerzita Karlova Nakladateľství Karolinum, 2002. 166s. ISBN 80-246-0247-4.
21. Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch, 1963
22. ŽOUREK, J. *Consular intercourse and immunities* . In *Report on Consular intercourse and immunities* [online], dokument International Law Commission, 1961,vol. 2, no. A/CN.4/108[cit. 1961- 04-13]. Dostupný na <<http://www.un.org/law/ilc/index.htm>>.